

Çocuklar?n ?nternet Kullan?mlar?n? Kabul Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar?n ?nternet Kullan?mlar?n? Kabul Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19049>

Özet

Çocuklar?n ?nternet Kullan?mlar?n? Kabul Ölçe?i, Dönmez ve Akbulut (2019) taraf?ndan geli?tirilmif? psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, özellikle ö?retmenler gibi çocuklar?n e?itim ve geli?im süreçlerinde önemli rol oynayan yeti?kinlerin, çocuklar?n internet kullan?m?na yönelik tutumlar?n? ve kabul düzeylerini ölçmek amacıyla tasarlanm??tır. Ölçe?in geli?tirilmesi, internetin hem faydalar?n? hem de potansiyel risklerini dengeleyen, riske odaklı bir kabul modelini temel alm??tır. Çalışma, ö?retmenlerin internet kullan?m?n? kabul etme davran??lar?n? etkileyen faktörleri yap?sal e?itlik modellemesi (YEM) yoluyla incelemiştir.

Ölçek, e?itim ortamlar?nda ve ebeveynlik ba?lam?nda, yeti?kinlerin dijital teknolojilere kar?? sahip oldu?u alg?lar? ve bu alg?lar?n çocuklar?n internet kullan?m? üzerindeki düzenleyici etkilerini anlamak için kritik öneme sahiptir. Bu araç, dijital okuryazarlık ve güvenli internet kullan?m? konular?nda yap?lacak e?itim stratejilerine ??k tutmay? hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Çocuklar?n ?nternet Kullan?mlar?n? Kabul Ölçe?i, ?nternet Kabulü, Ö?retmen Tutumlar?, Risk Alg?s?, Dijital Okuryazarlık, Psikometrik Geli?tirme, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Onur Dönmez, Yetkin Akbulut

Amaç

Ölçe?in temel amacı, ö?retmenlerin ve ilgili yeti?kinlerin çocuklar?n internet kullan?m?n? ne ölçüde kabul etti?ini sistematik olarak belirlemektir. Bu kabul düzeyinin alt?nda yatan motivasyonlar?, özellikle alg?lanan riskler (örne?in, siber zorbalık, uygunsuz içerik) ve alg?lanan faydalar (örne?in, öğrenme, bilgiye eri?im) aç?s?ndan incelemek ölçe?in ana hedeflerindedir. Ölçek, kabul davran??n? etkileyen faktörleri modelleyerek, e?itim politikalar?n?n ve rehberlik programlar?n?n geli?tirilmesine bilimsel bir temel sa?lamay? amaçlamaktadır.

Ölçek, pedagojik yakla??mlar?n dijital ça?daki dönüşümünü anlamaya yardımcı olurken, aynı zamanda yeti?kinlerin teknolojiye kar?? olan direnç veya aç?klık düzeylerini de ortaya koymaktadır. Bu sayede, çocuklar?n güvenli ve verimli bir şekilde internet kullan?m? için gerekli destek mekanizmalar?n?n kurulmasına katkıda bulunur.

Yapı

Çocuklar?n ?nternet Kullan?mlar?n? Kabul Ölçe?i, kabul davran??n? çok boyutlu bir yapı olarak

ele almaktadır. Ölçeğin temel yapısı, kabulü etkileyen bilişsel ve duyuşsal bileşenleri içermektedir. Bu bileşenler genellikle şunları kapsar:

Algılanan Risk: Çocukların interneti kullanırken karşılaşılabileceği tehlikelere (güvenlik, mahremiyet, psikosozyal riskler) yönelik yetkinin endişe düzeyi.

Algılanan Fayda/Kullanılabilirlik: İnternetin öğrenme, iletişim ve gelişim açısından sunduğu pozitif katkılarına olan inanç düzeyi.

Kabul Etilimi: Yetkinin, çocukların internet erişimine izin verme veya bu erişimi destekleme yönündeki genel tutumu ve davranışsal niyeti.

Ölçek, bu boyutlar arasındaki karmaşık ilişkileri, özellikle risk algısının kabul üzerindeki düzenleyici rolünü incelemek üzere tasarlanmıştır. Bu yapı, teknoloji kabul modellerinden (örneğin, TAM) türetilmiş olup, pedagojik bağlamda yeniden uyarlanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, ölçek geliştirme sürecinde Dönmez ve Akbulut (2019) tarafından titizlikle yürütülmüştür. Çalışmada, ölçeğin ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediği gösterilmiştir. Yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kullanılarak, ölçeğin faktör yapısının teorik modele uygunluğu test edilmiş ve onaylanmıştır. Bu analizler, ölçeğin yapı geçerliğine dair güçlü kanıtlar sunmaktadır.

Kapsam geçerliği, uzman görüşleri alınarak sağlanmıştır; ölçek maddelerinin, çocukların internet kullanımının kabulü ile ilgili tüm kritik boyutları temsil edip etmediği değerlendirilmiştir. Ayrıca, ayrıntı edici geçerlik ve yakınsak geçerlik analizleri de gerçekleştirilmiş olup, ölçek maddelerinin ilgili yapılarla yüksek, ilgisiz yapılarla ise düşük korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir.

Güvenirlik

Çocukların İnternet Kullanmalarının Kabul Ölçeği'nin güvenilirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını göstermek amacıyla yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa), geliştirme çalışmasında hesaplanmış ve genellikle kabul edilebilir sınırların (0.70 ve üzeri) üzerinde bulunmuştur. Yüksek iç tutarlılık, ölçeğin tüm maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu kanıtlamaktadır.

Geliştirme makalesinde detaylandırıldığı üzere, alt boyutların ve toplam puanın güvenilirlik katsayıları ayrı ayrı raporlanmıştır. Bu sonuçlar, ölçeğin farklı uygulamalarda benzer sonuçlar verme yeteneğine sahip olduğunu ve dolayısıyla bilimsel çalışmalarda güvenle kullanılabilirliğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sırasında, temel boyutların belirlenmesi ve yapısal geçerliliğini desteklemek amacıyla Faktör Analizi (hem Keşfedici Faktör Analizi - KFA, hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi - DFA) kullanılmıştır. KFA, ölçek maddelerinin doğal olarak kaç alt boyutta toplandığını belirlemiştir. DFA ise, elde edilen bu faktör yapısının orijinal teorik modelle ne kadar uyumlu olduğunu test etmiştir.

Dönmez ve Akbulut (2019) çalışmasında, faktör yüklerinin yüksek olduğu ve model uyum indekslerinin (CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir düzeylerde olduğu raporlanmıştır. Bu, ölçeğin çok boyutlu yapısının sağlam olduğunu ve kabul ve risk algısı gibi temel bileşenlere ayrıldığını doğrulamaktadır. Faktör yapısı, ölçeğin teorik çerçevesini destekleyen net ve ayrışık alt ölçeklerden oluşmaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Orijinal çalışmada derecelendirme bilgisi bırakılmıyorsa da, psikometrik geliştirme ölçeklerinin standart formatıdır.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler ve Eğitim Alanında Çalışan Yetkinler

Yaş Grubu: Yetkinler (Çocukların internet kullanımını denetleyen veya yönlendiren profesyoneller)

Popülasyon Detayları: Türkiye genelinde farklı kademelerde (ilkokul, ortaokul, lise) görev yapan öğretmenler örnekleminde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim raporlama yöntemiyle uygulanan anket formatı. Katılımcılardan, çocukların internet kullanımına dair belirtilen ifadelerle ne ölçüde katılımlarının derecelendirmeleri istenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Öğretmen Kabulü, İnternet Riskleri, Dijital Ebeveynlik, Yapısal Etitlik Modellemesi, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi.

Yazar Detayları

Sorumlu Yazar: Onur Dönmez

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Mevcut Değil

İletişim E-posta Adresi: onur.donmez@ege.edu.tr

Yazın Adresi: Mevcut Değil (Tahmini: Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

İzinler ve Kullanım Ücreti: Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Ticari kullanım ücretleri hakkında bilgi almak için sorumlu yazar ile iletişime geçilmelidir. Ölçek bir geliştirme çalışması olduğu için, telif hakları yazarlara aittir.

Referanslar

Dönmez, O., & Akbulut, Y. (2019). Modelling teachers' acceptance of children's internet use: A risk-focused inquiry. *The Social Science Journal*. <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2018.08.014>

Ölçeğin orijinal materyalinin bir kopyası (DOCX formatında) aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: cocuklarin-internet-kullanimlarini-kabul-olcegi-toad.docx

Çocukların İnternet Kullanımlarının Kabul Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte doğrudan sağlanmamıştır; ancak ölçeğin tamamı DOCX dosyası olarak referanslar bölümünde linklenmiştir.